

Avizul Comitetului Regiunilor — Cartea albă – O agendă pentru pensii adecvate, sigure și viabile

(2012/C 391/02)

COMITETUL REGIUNILOR

- subliniază faptul că toți actorii-cheie, inclusiv autoritățile locale și regionale, care administrează sisteme de pensii suplimentare pentru majoritatea angajaților din sectorul public, ar trebui implicați în procesul de consultare pentru reformarea sistemelor de pensii naționale;
- subliniază că mai multe aspecte ale politicii de pensii ale UE și ale Strategiei Europa 2020 se întăresc reciproc. Atingerea unei rate mai ridicate de ocupare a forței de muncă în cadrul Strategiei Europa 2020 va contribui în general la viabilitatea sistemelor de protecție socială, precum și de pensii. Pensii adecvate reprezintă, pe de altă parte, și o premisă esențială pentru îndeplinirea obiectivului stabilit de Strategia Europa 2020 de reducere a sărăciei, întrucât persoanele vârstnice din UE sunt în continuare o grupă socioeconomică vulnerabilă. Pe lângă o reformă a sistemelor de pensii este nevoie și de o serie de măsuri însoțitoare de politică a pieței forței de muncă pentru a garanta și pe viitor venituri adecvate la o vârstă înaintată;
- date fiind preocupările exprimate în legătură cu transparența, precum și cu nivelul tarifelor și al costurilor asociate diferitelor sisteme de pensii private, consideră necesară realizarea unui studiu comparativ la scară europeană, în vederea aplicării celor mai bune practici la nivelul întregii UE.

Raportor	dl Paul LINDQUIST (SE-PPE), președintele Consiliului local al orașului Lidingö
Document de referință	Comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: „Carte albă – O agendă pentru pensii adecvate sigure și viabile” COM(2012) 55 final

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

Introducere

1. salută eforturile Comisiei de a aborda provocările considerabile cu care sunt confruntate sistemele de pensii ale multor state membre;
2. consideră că este foarte important să se asigure pensii adecvate și viabile pe termen lung, ținând seama nu doar de perspectivele de creștere din Europa, ci și de interesul public și de bunăstarea cetățenilor Uniunii;
3. este de părere că viabilitatea economică pe termen lung a sistemelor de pensii reprezintă o premisă fundamentală pentru pensii sigure și adecvate;
4. subliniază faptul că sistemul public de pensii va continua să joace un rol important în viitor în asigurarea faptului că fiecare pensionar primește o pensie adecvată;
5. consideră că un sistem de pensii bazat pe venituri adecvate obținute pe parcursul întregii vieți contribuie la garantarea unei pensii viabile pe termen lung;
6. subliniază că sistemele de pensii s-au dezvoltat într-o perioadă lungă de timp în funcție de condițiile existente în fiecare stat membru. Organizarea sistemului public de pensii este prin urmare sarcina fiecărui stat membru;
7. subliniază faptul că toți actorii-cheie, inclusiv autoritățile locale și regionale, care administrează sisteme de pensii suplimentare pentru majoritatea angajaților din sectorul public, ar trebui implicați în procesul de consultare pentru reformarea sistemelor de pensii naționale;
8. atrage atenția asupra faptului că în mai multe state membre partenerii sociali sunt responsabili de organizarea asigurărilor de pensii ocupaționale. În acest caz, eventualele modificări în acest domeniu trebuie efectuate desigur de către partenerii sociali;
9. constată că Cartea albă se bazează pe articolul 153 din TFUE. Organizarea sistemelor de pensii este în primul rând de competența statelor membre. UE poate însă sprijini și completa activitățile statelor membre în domeniul protecției sociale. Cartea albă nu conține niciun fel de propuneri legislative

concrete și, prin urmare, nu pune niciun fel de probleme în ceea ce privește principiile subsidiarității și proporționalității. Comitetul dorește însă să sublinieze că orice viitoare propunere legislativă privind pensiile va trebui analizată cu atenție din punctul de vedere al respectării principiului subsidiarității;

10. subliniază că mai multe aspecte ale politicii de pensii ale UE și ale Strategiei Europa 2020 se întăresc reciproc. Atingerea unei rate mai ridicate de ocupare a forței de muncă în cadrul Strategiei Europa 2020 va contribui în general la viabilitatea sistemelor de protecție socială, precum și de pensii. Pensiile adecvate reprezintă, pe de altă parte, și o premisă esențială pentru îndeplinirea obiectivului stabilit de Strategia Europa 2020 de reducere a sărăciei, întrucât persoanele vârstnice din UE sunt în continuare o grupă socioeconomică vulnerabilă ⁽¹⁾. Pe lângă o reformă a sistemelor de pensii este nevoie și de o serie de măsuri însoțitoare de politică a pieței forței de muncă pentru a garanta și pe viitor venituri adecvate la o vârstă înaintată;

Un raport echilibrat între viața profesională și pensie

11. sprijină obiectivul Comisiei privind mărirea vârstei de pensionare ca urmare a speranței de viață crescute, acolo unde este cazul. Aceasta poate contribui la viabilitatea financiară a sistemelor de pensii. În acest sens vor fi necesare diferite soluții practice în diferite state membre;

12. consideră că o vârstă de pensionare flexibilă poate determina mai multe persoane să decidă să părăsească mai târziu câmpul muncii decât ar fi posibil în cazul unei vârste de pensionare fixe. În funcție de situația individuală, se permite astfel prelungirea vieții profesionale;

13. subliniază importanța unei participări sporite a lucrătorilor vârstnici pe piața forței de muncă (cei cu vârsta între 55 și 64 de ani). O creștere considerabilă a ratei de ocupare ⁽²⁾ ar genera mai multe beneficii atât în ceea ce privește creșterea economică, cât și viabilitatea sporită a sistemelor de pensii;

14. constată că în cazul ocupării femeilor, tinerilor și migranților există un mare potențial de creștere și dorește prin urmare să sublinieze cât este de importantă creșterea ratei de ocupare în toate grupele de vârstă. La fel de importantă este îmbunătățirea condițiilor pentru asigurarea unui acces timpuriu al tinerilor și migranților pe piața forței de muncă;

⁽¹⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽²⁾ Conform Eurostat, această cotă, așa cum se arată și în Cartea albă, se situează sub 40 % în mai multe din statele membre.

15. invită statele și angajatorii să pună în aplicare măsuri care să faciliteze și să încurajeze rămânerea pe piața forței de muncă a lucrătorilor mai vârstnici;

16. ar aprecia, acolo unde este posibil, o utilizare mai extinsă a pensionării progresive, o tranziție graduală de la un loc de muncă cu normă întreagă la pensionarea deplină;

17. atrage atenția asupra faptului că odată cu înaintarea în vârstă crește considerabil și probabilitatea unei capacități de muncă limitate în urma unor probleme de sănătate de durată sau a unor handicapuri ⁽³⁾. De aceea, este deosebit de important să existe măsuri eficace de reconversie și adaptare pentru schimbarea carierei și a locului de muncă pe parcursul întregii vieți profesionale și să se promoveze la nivel social învățarea pe tot parcursul vieții, precum și îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate;

18. este de părere că autoritățile și partenerii sociali ar trebui să conceapă și să pună în aplicare măsuri suplimentare, pentru a promova și sprijini ocuparea în continuare a lucrătorilor mai vârstnici și pentru a reduce sau a elimina discrepanța temporală între vârsta propriu-zisă de pensionare și vârsta legală de pensionare;

Pensiile suplimentare

19. consideră că pensiile ocupaționale pot reprezenta o completare importantă a pensiilor publice. De aceea, UE ar trebui să promoveze difuzarea bunelor practici, pentru a stimula dezvoltarea sistemelor de pensii ocupaționale în statele membre și pentru a extinde contribuția acestora în cadrul unui sistem de pensii bazat pe mai mulți piloni;

20. solicită Comisiei Europene și statelor membre să țină seama în mai mare măsură de faptul că angajații întreprinderilor mici și mijlocii, precum și lucrătorii cu calificare scăzută, cei atipici sau aflați în situații de precaritate structurală nu beneficiază adesea de sistemele de pensii ocupaționale în aceeași măsură precum alți angajați;

21. constată că pensia profesională se deosebește de cea privată. Între sistemele de pensii ocupaționale și produsele de asigurare există de altfel o mare diferență. Adoptarea unor dispoziții suplimentare în materie de solvabilitate poate duce la creșterea costurilor sistemelor de pensii profesionale, fără a asigura neapărat condiții îmbunătățite de pensie pentru angajați;

22. consideră că pensiile publice, combinate eventual cu pensiile ocupaționale, ar trebui astfel calculate încât cetățenii să își poată menține un nivel de trai adecvat la pensie, însă ar trebui încurajate și economiile private, precum și cel de-al treilea pilon de pensii;

23. evidențiază posibilitatea de a încuraja eliminarea obstacolelor în calea unei inserții profesionale sporite. Pensiile ocupaționale în funcție de vârstă, care sunt caracteristice

sistemelor orientate către beneficii, fac ca angajarea și menținerea în câmpul muncii a angajaților mai în vârstă să fie relativ scumpe;

24. atrage atenția asupra faptului că în cazul pensiilor ocupaționale este necesară adesea o anumită durată de angajare, pentru ca perioadele de contribuție să poată fi luate în considerare. Mulți lucrători mai tineri schimbă însă relativ frecvent locul de muncă și uneori și țara. Comitetul consideră important să li se recunoască acestor lucrători contribuțiile plătite;

25. salută în principiu transferabilitatea drepturilor la pensie și așteaptă cu interes propunerile Comisiei. Chestiunea este însă deosebit de complexă, întrucât trebuie să se țină seama de multitudinea de sisteme de pensii ocupaționale existente în diferitele state membre. Trebuie mai ales vegheat ca acei angajatori dispuși să finanțeze pensii ocupaționale să nu fie obstrucționați în acest sens. În plus, trebuie să se acorde mai multă atenție implicațiilor fiscale și legislației în materie de împărțire a patrimoniului comun;

26. date fiind preocupările exprimate în legătură cu transparența, precum și cu nivelul tarifelor și al costurilor asociate diferitelor sisteme de pensii private, consideră necesară realizarea unui studiu comparativ la scară europeană, în vederea aplicării celor mai bune practici la nivelul întregii UE;

Tratamentul egal al femeilor și bărbaților

27. laudă Comisia pentru faptul că a luat în considerare recomandarea Comitetului ⁽⁴⁾ de a se ține seama în mai mare măsură de chestiunea tratamentului egal. Acest aspect este de o importanță deosebită pentru autoritățile locale și regionale, deoarece în cadrul acestora în numeroase domenii femeile reprezintă majoritatea ⁽⁵⁾;

28. sprijină recomandarea transmisă de Comisie către statele membre, de a introduce aceeași vârstă de pensionare pentru femei și bărbați, pentru a reduce diferențele specifice de gen și a face cu puțință pensii mai ridicate pentru femei;

29. este de părere că marile diferențe în ceea ce privește rata de ocupare între femeile și bărbații cu vârsta cuprinsă între 55 și 64 de ani fac necesară acordarea unei atenții speciale aspectelor de tratament egal referitoare la prelungirea vieții profesionale și îmbătrânirea activă, de exemplu prin intermediul unor măsuri destinate reconcilierii activității profesionale cu sarcinile familiale;

30. subliniază că lipsa de posibilități de îngrijire alternativă implică în principal pentru femei în multe state membre obligații suplimentare, care adesea au drept urmare ieșirea prematură la pensie;

31. subliniază că o rată de ocupare sporită a femeilor atrage după sine cerințe sporite privind accesul la o îngrijire de bună calitate a copiilor și a bătrânilor. Este important ca autoritățile locale și regionale să dispună de mijloace adecvate pentru a putea face față acestei sarcini;

⁽³⁾ Applica, CESEP și Alphametrics (2007), „Men and women with disabilities in the EU: Statistical analysis of the LFS ad hoc module and the EU-SILC” (Femei și bărbați cu handicap în UE: analiza statistică a modulului ad hoc al anchetei privind forța de muncă și SILC-UE).

⁽⁴⁾ CdR 319/2010 fin

⁽⁵⁾ Eurostat (2008): „Viața femeilor și bărbaților în Europa: un portret statistic”.

32. constată că, în unele state membre, femeile sunt mai adesea afectate decât bărbații de afecțiuni cronice persistente sau de infirmități, ceea ce implică o capacitate redusă de muncă, în timp ce în alte state membre, bărbații sunt mai expuși acestui risc. Autoritățile locale și regionale ar trebui, prin urmare, să poarte o răspundere specială privind asigurarea unui bun mediu de muncă pentru personalul lor;

33. atrage atenția asupra faptului că posibilitatea muncii cu fracțiune de normă, de exemplu în perioada îngrijirii copiilor mici, poate reprezenta pentru multe persoane, și nu în ultimul rând pentru femei, o premisă importantă pentru rămânerea în câmpul muncii. Totodată trebuie să se asigure că nimeni nu este forțat să continue să lucreze cu fracțiune de normă, ceea ce ar avea consecințe negative asupra pensiei viitoare;

34. Pentru ca concediul parental legal să nu ducă la reduceri ale pensiilor, ar trebui să li se solicite statelor membre să caute posibilități pentru a se ține seama de astfel de perioade la calcularea drepturilor de pensie. Acest lucru ar trebui să fie valabil și pentru serviciul militar;

Informare

35. consideră că reformele trebuie să vizeze crearea unor sisteme de pensii care să garanteze stabilitatea pe termen lung. Reformele vor avea succes doar dacă sunt percepute ca fiind juste, ceea ce presupune ca opinia publică să fie bine informată cu privire la problemele reale și soluțiile posibile;

36. subliniază că informațiile cuprinzătoare privind pensiile sunt importante pentru a facilita cetățenilor luarea unor decizii privind planificarea pensiilor lor. În afară de aceasta, libera circulație în UE implică faptul că din ce în ce mai mulți cetățeni ai Uniunii dobândesc pe parcursul vieții lor profesionale drepturi la pensie în diferite țări, ceea ce sporește nevoia de informații cuprinzătoare;

37. prin urmare, solicită Comisiei să ia în considerare dezvoltarea unei platforme online comune pentru furnizarea de informații cuprinzătoare privind pensiile;

Diverse

38. subliniază faptul că sistemele de pensii adecvate sunt importante pentru bunăstarea cetățenilor și sunt de o importanță capitală pentru a evita împovărarea financiară a autorităților locale și regionale;

39. solicită Comisiei să prevadă evaluări de impact corespunzătoare pentru măsurile sale viitoare în acest domeniu, în care să se investigheze în special consecințele pentru autoritățile locale și regionale;

40. solicită Comisiei să evalueze dacă în acest domeniu este necesară o coordonare în cadrul metodei deschise de coordonare, pentru a promova atât libera circulație a persoanelor, cât și viabilitatea sistemelor de pensii.

Bruxelles, 10 octombrie 2012

Președintele
Comitetului Regiunilor
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO